

Inbreng plenair debat Wet-Klokkenluiders.

Voorzitter,

Jarenlang heb ik in het bedrijfsleven gewerkt. Het bedrijf waar ik werkte voordat ik in de Kamer kwam, scoorde uitzonderlijk goed in medewerkers tevredenheids-onderzoeken. Haalde ook diverse nationale en internationale onderscheidingen binnen op het gebied van personeelsmanagement. Ik was net als veel andere medewerkers trots om er te werken. Maar ik denk dat er veel Nederlanders, bij een bedrijf werken waar ze trots op zijn.

De goede scores én de hoge tevredenheid kwamen niet vanzelf. Elke dag werd hard gewerkt aan een open en veilige organisatiecultuur en daardoor ook aan een goed werkklimaat. Het bedrijf liep gesmeerd en kon goed inspelen op veranderingen. Dit was ook van enorme meerwaarde voor het werkplezier, de concurrentiepositie én het klantbehoud.

Het bedrijf was ook gebrand om continu te verbeteren en werkte volgens een zogenaamde agile-scrum werkwijze. Elke drie weken hielden we zogenaamde retrospectievers, waarin we terugkeken en waar iedereen zonder schroom, kon aangeven: wat goed ging én wat beter kon. In een open en veilige organisatiecultuur is het goed vertoeven, het bedrijf kende een laag ziekteverzuim, lage uitstroom en hoge loyaliteit van medewerkers.

Tegenwoordig is een goed werkklimaat belangrijker dan ooit, afbreukrisico voor alle type organisaties zijn groot. Elke fout wordt immers vastgelegd en vereeuwigd via Sociale Media.

We behandelen vandaag de Wijziging van de Wet Huis voor klokkenluiders. De naam verandert in: “Wet bescherming klokkenluiders”. Die bescherming is nodig omdat er helaas organisaties zijn, waar medewerkers rondlopen met een gevoel van onbehagen, zich onveilig voelen en waar maatschappelijke misstanden plaatsvinden.

Hoewel elke organisatie primair zelf verantwoordelijk is voor een fijne, open en veilige organisatiecultuur, over een zelfreinigend vermogen zou moeten beschikken én daar ook het voordeel van in zou moeten zien, is dat helaas niet vanzelfsprekend. Een Wet bescherming klokkenluiders is dan nodig om naast medewerkers, zoals het nu al het geval is, ook stagiaires, vrijwilligers en ingehuurde ZZP-ers te beschermen.

Dat dit voorliggende wetsvoorstel beter is dan de huidige Wet Huis voor klokkenluiders is duidelijk. Het is goed dat we werk maken van het voorkomen en aanpakken van maatschappelijke misstanden die uitstijgen boven individuele kwesties of persoonlijke conflicten en die de mensen, die terecht aan de bel trekken beschermen.

We vinden het een goede zaak dat de wet regelt dat bij organisaties een interne procedure wordt opgezet om intern te kunnen melden. Uit onderzoek blijkt dat het merendeel van de melders ook geneigd is eerst intern te willen melden. Intern is ook het meest effectief, draagt bij aan het zelfreinigend vermogen van een organisatie en geeft tevens de mogelijkheid om er sneller op te reageren.

Als het niet intern kan óf als de klokkenluider dat niet wil, dan is extern en anoniem melden ook een mogelijkheid. Dat is een verbetering.

Een melder mag straks onder omstandigheden, met behoud van bescherming, een melding openbaar maken, bijvoorbeeld via de pers. Dat is een stevige stok achter de deur, daar zit geen organisatie op te wachten.

Klokkenluiders verdienen bescherming, daarover mag geen misverstand bestaan. Het lijkt mij goed om nu met deze wet aan de slag te gaan, een aantal zaken verder uit te zoeken, zoals bijvoorbeeld het opleggen van aanvullende (strafrechtelijke en/of bestuursrechtelijke) sancties en dat we de uitkomsten van de pilots, waarin we klokkenluiders ondersteunen en juridische en psychosociale ondersteuning bieden, afwachten.

Wel wil ik de minister oproepen (en heb daar eventueel een motie voor) om vaart te maken met het onderzoeken van de toegezegde zaken, follow-up-acties te schetsen en tijdslijnen te delen.

Ook zou ik graag willen dat er eerder geëvalueerd wordt als blijkt dat er voldoende resultaten zijn om conclusies aan te verbinden. Ik doel dan op de pilots. Als we nu lezen dat de pilot voor juridische ondersteuning nog niet is gestart en de minister heeft aangegeven na 2 jaar een evaluatie te willen opstarten, dan zitten we al snel in 2025 voordat we er weer met elkaar over spreken. Kan de minister een reactie geven op het verzoek om vaart te maken, follow-up-acties te schetsen, tijdslijnen te delen en ook eerder te evalueren en uitkomsten met de Kamer te delen als dat kan.

Met de richtlijn beoogt de Europese Unie de bescherming van klokkenluiders in alle lidstaten op hetzelfde minimumniveau te brengen. Omdat er nog veel lidstaten bezig zijn met de wetsbehandeling én implementatie wil ik de minister vragen om, voor zover dat mogelijk is, ervaringen uit andere lidstaten te betrekken bij het vervolg van deze wet.

Wat de VVD-fractie betreft hebben de drie ingediende nota's van wijziging, het wetsvoorstel vereenvoudigd én verbeterd. Ook is het wetsvoorstel beter leesbaar. Er is sprake van één integrale definitie van misstand, zodat door de hele wet heen wordt gesproken van een misstand óf vermoeden van een misstand, waaronder tevens een schending van het Unierecht valt.

Er is dus geen enkel onderscheid bij een melding van een misstand of een inbreuk op het Unierecht en de bescherming die aan de melder wordt geboden. Dat is wel zo overzichtelijk. De VVD-fractie wil overigens net als de regering vasthouden aan het criterium: dat het “maatschappelijk belang” in het geding moet zijn.

Daarnaast vinden we het belangrijk om dit wetsvoorstel snel aan te nemen, dit omdat klokkenluiders hiermee zijn geholpen en zodat ook de Eerste Kamer zich erover kan buigen. Hopelijk is dat voor de Europese Commissie en het Europese Hof reden om Nederland geen boete en dwangsom op te leggen.

Kortom: het wetsvoorstel zoals dat er nu ligt, is een hele verbetering, het voldoet aan de Europese richtlijn. Laten we hiermee aan de slag gaan en ons daarna focussen op een vervolg. Klokkenluiders zijn daarbij gebaat.